

ÇALIKUŞU

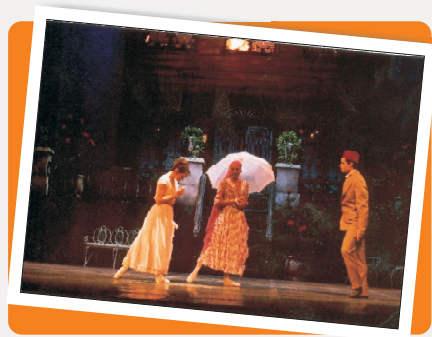
Çalığışu, Reşat Nuri Güntekin tarafından 1922 yılında yazılmış, Anadolu'da geçen ve arka planda Osmanlı'nın son yıllarını anlatan bir romandır. Türk Edebiyatının en çok sevilen klasik eserleri arasında yer alır. Romanın ana kahramanı Feride'dir.

Reşat Nuri Güntekin, Çalığışu'nu önce **İstanbul Kızı** adıyla dört perdelik bir oyun olarak yazmıştır. Yapıtı, 1922'de Vakit Gazetesi'nde Çalığışu adıyla roman olarak yayınlanınca büyük ilgi çekmiştir. Çalığışu, duygusal bir olayı anlatmakla birlikte dönemin toplumsal sorunlarını eleştirel olarak da ortaya koymaktadır. Çalığışu, Türkiye'de yeni ve modern bir dönemin başlamasını özendiren bir roman olarak kabul edilmektedir.

Çalığışu'nun öyküsü aslında Feride'nin hatıra defteridir. Feride, kendisine yabancı bir şehirde, bir otel odasında hatıralarını yazarken geriye dönerek, çocukluk ve ilk genç kızlık dönemlerini anlatır. Kendi deyimiyle "bambaşka bir çocuk" olan Feride, bir süvari binbaşısının kızıdır. Pek küçükken önce annesini, birkaç yıl sonra da babasını kaybetmiş, İstanbul'daki teyzesinin himayesi altında büyümüştür. Besime Teyzesinin yardımıyla Notre Dame de Sion Fransız yatılı okulunda okur. Çok yaramaz olduğu ve

muzip tavırlar sergilediği için Feride'ye "Çalığışu" adını takarlar. Yaz tatillerini teyzesinin köşkünde geçiren Feride, teyzesinin oğlu Kamuran'a aşık olur. Zamanla Kamuran'ın da Feride'ye olan ilgisi ortaya çıkar ve nişanlanırlar. Feride düğün günü bir kadının getirdiği mektuptan Kamuran'ın Müneverver adlı hasta bir kızla ilişkisi olduğunu ve ona evlenme vaadinde bulunduğunu öğrenir. Herşeyi yüzüstü bırakıp kaçır ve bu kaçışını, Anadolu'da öğretmenlik yapmaya karar vererek devam ettirir. Artık, Feride için aşka ve hayata karşı zorlu bir mücadele süreci başlamıştır.

Feride'nin Bursa'nın yakınında Zeyniler Köyü'nde başlayan serüveni bu köyde evlat edindiği Munise ile birlikte Çanak-kale, İzmir ve Kuşadası'nda devam edecektir. Şeyh Yusuf Efendi, İhsan, Hafız Kurban Efendi, Burhanettin, Cemil Bey... hepsi de çok güzel bir kadın olan ve bu güzelliğinden dolayı gittiği yerlerde kendisine ipekböceği, gülbeşeker gibi lakaplar takılan Feride'nin aşığı olmuştur. Feride bu zor ve acı dolu yolculuğunda tek dert ortağı Munise'yi de toprağa verecek ama en sonunda ilk ve tek aşkı Kamuran'a kavuşacaktır.

Defalarca beyazperdeye ve ekrana uyarlanan Reşat Nuri Güntekin'in bu ölümsüz eseri baleye de uyarlandı. Koreograf Merih Çimençiler'in yorumuyla sahneye aktarılan Çalığışu eseri balede yaşatılıyor.

İki perdede sahneye konulan yapıtta; "Hicaz Saz Semai", "Acem Aşeran", "Şol Cennet'in Irmakları", "Gel Gör Beni Aşk Neyledi", "Güzel Bir Göz Beni Attı", "Mahur Saz Semai", "Sevdim Yine Bir Civan" gibi eserler yorumlanıyor.

Türk Sanat Müziği'nin bu eşsiz terennümleri eserin hüznü ve derin anlamını tamamlıyor.

Yazar Hakkında:

Güntekin, 1889'da Askeri tabip olan Nuri Bey ile Erzurum valisi Yaver Paşa'nın kızı Lütfiye Hanım'ın oğlu olarak İstanbul'da doğmuştur. Güntekin, ilköğrenimine Çanakkale'de başlamış daha sonra İzmir'deki *Frerler* okulunda bir süre öğrenim görüp sınavla girdiği Darülfünun Edebiyat Şubesi'ni 1912'de bitirmiştir. Güntekin, 1927'ye kadar Fransızca ve Türkçe öğretmenlikleriyle müdürlük görevlerini üstlenmiş, Bursa Sultanisi, İstanbul Beşiktaş, İttihat Terakki Mektebi, Fatih Vakf-ı Kebir Mektebi, Akşemseddin Mektebi, Feneryolu Murad-ı Hâmis Mektebi, Osman Gazi Paşa Mektebi,

Vefa Sultanisi, İstanbul Erkek Lisesi, Çamlıca Kız Lisesi, Kabataş Erkek Lisesi, Galatasaray Lisesi ve Erenköy Kız Lisesi'nde görev yapmıştır.

1927'de maarif müfettişi olmuş ve Dil Heyeti'yle birlikte bazı çalışmalarda bulunmuştur. 1939'da Çanakkale milletvekili olarak TBMM'de bulunmuş, bu görevini 1946'ya kadar sürdürmüştür. 1947'de Ankara'da yayımlanan *Ulus* gazetesinin İstanbul kolu olan *Memleket* gazetesini çıkarmıştır. Güntekin daha sonra müfettişlik görevine geri dönmüş ve 1950'de UNESCO Türkiye temsilciliği ve öğrenci müfettişliği görevleriyle Paris'e gitmiştir. 1954'te ise yaşından dolayı bu görevden ayrılmak zorunda kalarak emekli olmuştur. Emekliliğinden bir süre sonra İstanbul Şehir Tiyatroları edebi heyeti üyeliği yapmıştır. Yazar, öykü, roman ve oyunları ile edebiyatımızda özgün bir yere sahiptir. Bazı eserlerinde genç cumhuriyetin toplumsal ideallerini işlemiş ve eserlerine konuşma dilinin zenginliğini zorlanmadan yansıtmıştır.

Güntekin'e akciğer kanseri teşhisi konulduktan sonra tedavi için gittiği Londra'da hastalığına yenik düşmüş, 13 Aralık 1956 günü, Karacaahmet Mezarlığı'na defnedilmiştir.

